

ስልጣን ንዘይብሉ ህዝቢ ተሓታትነት ዘሰክም ደፋር ስርዓት ምልኪ ህግዲፍ፡

ዜናን ሓበሬታን

ሰዲህኤ

ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ፈራሕ ድፍረት ዝተዓጠቐን፡ ካብ ፍርሒ ዝነቐለ ኩሉ ግዜ ኣብ ምጥርጣርን ክስን ጸለምን፡ ህዝቢ ኣብ ምፍልላይ ዘይቕኑዕ ሓበሬታ ኣብ ምትሕልላፍ ዝነበር ስርዓት። ካብ'ቲ ዝገርም ንኩሉ እክይ ተግባራቱ ብተዘዋዋሪ ኣምሲሉ ንህዝቢ ዝዝርግሑ፡ ክሳብ ህዝብና ሓቕነት ንምፍላጥ ዝጽግሞ ዝዓይነቱ ህውተታ ዝፈጥር ምንእንቲ ስልጣኑ ለይትን መዓልትን ዝበላሓት ዝነበር መላኺ ስርዓት እዩ።

ኤርትራ ብመስዋእቲ ደቓ ከም ሃገር ሙሉእ ነጻነት ረኺባ ኣባል ሕብረተ ሰብ ዓለም ዝኾነትሉ እዋን ኣትሒዛ ካብ መስጋገሪ መንግስቲ ኤርትራ፡ ንግዜያዊ መንግስቲ ኤርትራ ዝተጸውዓሉ 5 ለካቲት 1994 እንሆ 27 ዓመት ኣቕጺሩ። ግዜያዊ መንግስቲ ኤርትራ ቅድሚ ምምስራቱ ገና ኣብ መስጋገሪ መንግስቲ እንዳሃለወ ንሳልሳይ ውድባዊ ጉባኤ ንምእታው ዝገበር ምድላዎት ብ29 ታሕሳስ 1993 6 ዓንቕጽ ዝሓዘ ቻርተር ተዘርገሐ፡ ካብ'ዚ መሰረት ዝገበረ 5 ነጥብታት ሒዙ ዝወጸ ባይቶ 4ይ ኣኼባኡ ብ2-4 ለካቲት ዝተኻየደ።

ካብ'ቲ ኣውራ ኣዋጃት

1. ምምሕዳርዊ ምክፍፋል ኤርትራ (ኣውራጃዊ ምምሕዳር ተሪፉ) ብካልእ መልክዕ ክትካእ፡

2. አጃውማ መንግስት፡

3. ሕጊ ፕረስ፡

4. ዋነነት መሬት፡

5. ኮሚሽን ቅዋም

.. ብተወሳኝ መዝነት ሚኒተራ ዝረቐሐ ኣኼባ ነበረ።

ንመንግስታዊ ቅርጻ ህንጻት ሃገር ተባሂሉ ድሒሩ 5 ዝጸደቐ ኣዋጃት ግዜያዊ መንስግቲ ኤርትራ ኣብ መሰጋገሪ እንዳሃለወ ዝወጸ ኣዋጅ እንተነበረ ብዕለት 1 መስከረም 1991 ኣዳስ ኤርትራ ቀዳማይ ሕታም ብምውጻእ መራኺቢ ህዝቢ ክትኸውን ። ብዕለት 6 ሕዳር 1991 ከኣ ኣዋጅ ሃገራዊ ኣገልግሎት ዝወጸ ነበረ። ኣዋጅ 6 ሕዳር 1991 ንሃገራዊ ኣገልግሎት መራሒ ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ብምስጢር ዝሓዘን ዝጎስጎሱን ምንባሩ ክሳብ እዚ ሕጂ ካብጎቲ ቀንዲ ሕቶ ህዝባን ሃገርን ኮይኑ ምህላው ዕብየት ጽልዎቲ ኣዋጅ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ብተግባር ኣፍራይ ሓይሊ መንእሰይ ንምርማስ ዝተገብረ ገደብ ኣልቦ ሃገራዊ ኣገ።ግሎት ዓብይ ሓደጋ ክበሃል ይከኣል።

ኣብ ውሽጢ መሰጋገሪ መንስግቲ ኤርትራ ብዝነበረ ድፍኢት ደላይ ለውጢ ድሕሪ 9 ምዱብ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ፡ ዲሞክራሲያዊ ኣሰራርሓ ንምትእትታው ዝተገብረ ጻዕርታት ኣብ መበል 12 ምዱብ ኣኼባኡ ዘቅረቦ ንድፊ ቀጺሉ ካብ 30 መስከረም ክሳብ 2 ጥቅምቲ 2000 ዓ.ም ዝተኻየደ ኣኼባኡ ኣጽዲቁ ኣብ 2001 ንዝካየድ ህዝባዊ ምርጫ፡ ብማሕሙድ ሸሪፎ ዝምራሕ ሽማግሌ ኣቐሙ መግለጺ ኣውጺኡ ድልዉ ኮነ።

ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ነቲ ኣብ መወዳእታ ምዱብ ኣኼባታት 12ን 13ን ዘጽደቆ ውሳኔታት፡ ኣንጻር ስልጣኑ ምቋመት ምንባሩኳ እንተፈለጠ፡ ግዜ ንምውሳድ ህዝቢ ከገርህን ከደናግርን ስቕ በለን ከም ዝተቀበሎ ኮይኑ ቀጺሉ። ካብዚ ዝተበገሰ ከኣኦ እቲ ትሪ ጠለብ ጠለብ ደለይቲ ለውጢ ምዱብ ኣኼባታትን ኣዋጅ ህዝባዊ ምርጫን ንባይቶን ሰልፍን ዝብል ሕቶ G15 ዝነቐለ፡ ኣብ ውሽጢ ኣባላት ባይቶን ላዕለዎ ሓለፍቲ መንግስቲ ዝኻይድ ዝነበረ ክትዓት ምምኽኻር ፍረ ስለ ዘይሃበን፡ በቲ መንግስታዊ ትካል መራኺቢ ሬድዮን ቲቪን ጋዜጣን ምትሕብባር ስለ ዘይረኽበን ብሓጺር ኣዘራርባ ከኣ ንስለ ዝተኸልከለ፡ ግደነት ከኣ ህዝቢ ክፈልጦ ሓላፍነቶም ንምውራድ ኣብ ብሕታውያን ጋዜጣታት ቃሎም ዝሃቡን፡ ንመራሒ መንግስቲ ኣገዳሲ ምልክት ዝገበሩ ድሕሪቲ ብሰንኪ ዶባዊ ኩናት ተዳናጉዩን ማሕዲጉ ዝጸሐ ዋኒን ሃገር ንምብርባር ከምጎቲ ኣብ ህዝባዊ ኣኼባ ሃገር ጀርመን ንህዝቢ ዝቀረበ ምሕጽንታ ሓርበኛ ተጋዳላይ ሃይለ ወልደትንሳኤ ድሩዕ ዝበሎ፡ መበል 12ን 13ን ምዱብ ኣኼባታት ዝተኻየደ ክልተ ቅልጡፍ ዘሕለፎ ውሳኔታት ብንጹር ዘቀመጦ ምስኡ ዝተእሳሰረ ምንባሩ ዘይከሓድዮ።

መላኪ ስርዓት ህግዲፍ ብአባላት ባይቶ ንዝተዋህቦ ምኽርን፡ ንዝሕለፎ ውሳኔን ኣብ ግብሪ ክይትርጎም ቀንዲ ዓንቃፊ ብምዃን ነቲ ሃገርን ህዝብን ዝረብሓሉ ህዝባዊ ምርጫን ምርጫ ሰፍልታትን ብካልእ ጠውዮ ጠዋውዮ ንረብሑ ከውዕሎ ንG15 ክኸሰስን ከጽልምን ግዜ ኣይወሰደሉን ብሰፊሕ ከኣ ጎስጓስ ተኻየደሉን ንሰዓብቱ ምልዓዓልት ኣብ ውሽጢ ሃገርን ወጻኢን ካድረታቱ ብምልኣኽ ንግዜኡ ነቲ ሓቂ ንምኸጋን ሓይሊ ረኸበ።

ኣብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ዘይመልእ ካብ ባይቶ ወጻኢ ዝካየድ ዝነበረ ድሌት ህዝብን፡ ድሌት ጃንዳ ህግዲፍ ነጹሩ ዝተራእየሉ፡ መላኪ ስርዓት ዘየዋጽኦ ምዃኑ ዝወሰደ መርገጽ ግርህነትን ትንኩልናን ገጽ ንገጽ ዝተጠማመታሉ ተርኽቦ፡ ዕለት 18 መስክረም 2001 ግህዶ ኮነ። መላኪ ስርዓት ከይቀደሙኒ ክቅድሞም ብዝብል ሰንኮፍ ኣተሓሳስባ ካብዚ ዝተጠቐሰ ዕለት ኣትሒዙ ከኣ ንኣባላት G15ን ምስኦም ይተሓባበሩ ንዝበሎም ገዳይም ተጋደልቲ ኣብ ምጭዋይን ምእሳርን ተጓዩዮ። ብተወሳኺ ብመሰረት ኣዋጅ ሕጊ ፕረስ ኣብ ኤርትራ ዝነጥፉ ዝነበሩ ጋዜጣታት ብምዕጻውን፡ ንጋዜጠኛታት ብምእሳር ነቲ ተስፋ ዝተነበረሉ ምንቅስቃስ ኣቕሃሞ።

ኣብ ዘበገሰና ኣርእስቲ ክንምለስ፡ ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ንስልጣን ዘይብሉ ህዝቢ ኤርትራ ተሓታቲ ክግበሮ ዘይሓልሞን ዘይምህዩን ኣይነበረን። እዚ ስለ ዝኾነ ከኣ ኣብ መሰጋገሪ መንስግቲ እንዳሃለወ ኣዋጅ ሃገራዊ ኣገልግሎት ዝተኣወጀ። ልክዕዮ ሃገራዊ ኣገልግሎት ግቡእ ኩሉ ኤርትራዊ መንእሰይ ህዝቢ'ኳ እንተኾነ፡ መወዳእታን ገደብ ዘይብሉ ንሙሉእ ዕድመ መንእሰይ ዝበልዕ ሃገራዊ ኣገልግሎት'ዮ ኢሉ ዝኣምን ዘይምንባሩ ሓደ ሸነኽ፡ ዶብ ኩናት ብምጅማሩ ነቲ ጉዳይ ብቀጻሊ መልሲ ክረከበሉ ዘይክእል ንምምሳል ሃገር ዝረመሰ መደብ፡ መደብ መራሒ ጃንዳ ህግዲፍን ተሓባበርቱ ምንባሩ ምስ ግዜ እንዳበርሀ መጻ ሓቂ ንምርድኡ ዘጸገም ኣይኮነን። ሎሚ ሎሚስ ሰላም እንዳተባህለ'ኳ መበል 32 ዙርያ ሃገራዊ ኣገልግሎት ካብ'ቲ ብሚዛን ህግዲፍ ሰላም ዝበሃል ተሓሪሞም ኣብ መዓስከር ሳዋ ከም ዝኸዘኑ ተገይሩ ኣሎ። እዚ ከኣ ልክዕ ምስ'ቲ ኣብ 1991 ዝተኣዋጀ ሃገራዊ ኣገልግሎት ዘምሳስሎ ብዙሕ እከይ ግብሪ መራሒ ጃንዳ ህግዲፍ ምዃኑ ግሉጽ ገይርወኦ ኣሎ።

ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ካብ ተሓታትነት ክሃድም ኩሉ ግዜ፡ ንመሳርሕቱ፡ ንህዝቢ፡ ንመንእሰያት፡ ንጎረባብቲ ሃገራት፡ ንኣህጉራዊ ሕብረተ ሰብ ዓለም፡ ብፍላይ ከኣ ንመንግስቲ ኣሜሪካን ኢትዮጵያን እንዳከሰሰ'ዮ 20 ዓመት ሓሊፍዎ።

ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ተጋግዮ ዘይወጸ፡ ሕቶታት ደገፍቱ እንተበዝሐ ከኣ፡ ኩሉ ጌጋታት ካብ ነብሱ ብምግላል እወ በዓል ምን ምዃኖም ንፈልጦም'ና፡ ግን ኣብ ካልእ ሃገራዊ ዋኒን ስለ ዘለና ግን ሕቶኹም ቅቡል እዩ እንዳበለ፡ ዝእስሩን ግዳይ ዝኾኑ ክሳብ ዝመርጽ ንጉድለታቱን

ጌጋታቱን ብምሽፋን ሓሊፉ፡ መራሕቲ ክኣሰር ምስ ጀመረን፡ ሰባት ምስ ተኣሰሩ ደገፍቱ ኣባ ጎብየ ስርሑ ጀሚሩ እንዳበሉ ክንየቱ እንዳገበረ፡ ሎሚ ድማ ህዝቢ ዝጸንተሉ፡ ሃገር ትጠፍኣሉ መስርሕ ምድማር ብዘይ ዝኾነ ይኹን ሕጋዊ መስርሕ ክኸይድ ኩሉ ንዕዘቦ ዘሎ ጉዳይ።

ምልካዊ ስርዓት ህግዲፍ ንህዝቢ ኤርትራ ወሉዱ ሕሉቡን ከም ዘይሃበ ክኸሰስ እንከሎ

ሀ/ ህዝቢ ማይ ፡

ለ/ መብራህቲ፡

ሐ/ ካብ ኣገልግሎት ይሃድም፡

መ/ 2% ዘይከፍል፡

ረ/ ብጸሊም ዝነግድ፡

ሰ/ ዝግረ ዶብ ዝኸየድ፡

ሸ/ ተቃውምቲ ሓይልታት ዘደፋፍእዎ፡

ወዘተ እንዳበለ፡ ኣብ ኣኼባታት ፈስቲቫት ኣባላቱ ከይተረፈ ንስደት ተተባብዕዎም ዘለኹም ንስኹም ኢኹም ክብል ደፋር መደረ ዘቅርብ፡ ይትረፍ ንኣባላቱ ነቶም ብፖለቲካዊ ዕቕዓባ ንዜጋታት ኤርትራ ዘኖብሩ ዘለዉ ሃገራትን ምንጨ ቀንዲ ቁጠባ 2% ህግዲፍ ዝኾነ ሓደ ሓደ መንግስታት ዘተባብዕዎ ነዛ ሃገር ንምህሳይን ንምጥፋእን እንዳበለ ዝበዝሕ ጋዜጣዊ መግለጺ ጃንዳ ህግዲፍ ኮይኑ ጸኒሑን ኣሎን። እዚ ግን ስልጣን ንዘይሃብካዮ ህዝቢ ተሰልቢጥካ ምሕታትን፡ ተሓታትነት ካብ ዝባንካ ንምርሓቕ ዝግበር ፈተነታት ሎሚ ሃገር ኤርትራ ትኸዶ ዘላ መንገዲ ሰላም ጉዕዞ ኣዲስ ኣበባን ሃዋሳን፡ ቡሬን ዛላምበሳን፡ ስምምዕ ቀጠርን ጂዳን ንካልኣት ከየጥብቀሎም፤ ዘፍርሕ። ብልክዕ ከኣ ናይዚ ጉዕዞ ዋጋ ዝኸፍሉ መሳርሕቱ ክህሉው ምዃናም ካብ ሕሉፍ ተሞክሮታት ዝፍለጥዮ።

ዘለኣለማዊ ክብርን ዝኸርን ሰእውኣትና
ክንዕወትና